

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัย การพัฒนาการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ โรงเรียนศรีสุขพิทยาคม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้สรุปขั้นตอนการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. การดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง และต่อส่วนรวม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศรีสุขพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ปีการศึกษา 2550
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศรีสุขพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ต่อการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อส่วนรวม
3. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศรีสุขพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่มีต่องานเสริมสร้างวินัยนักเรียนก่อนและหลังการพัฒนาการดำเนินงาน
4. เพื่อพัฒนาวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อส่วนรวม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศรีสุขพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศรีสุขพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีความพึงพอใจต่องานเสริมสร้างวินัยนักเรียนก่อนและหลังการพัฒนาแตกต่างกัน

การดำเนินการวิจัย

1. กรอบแนวคิดการวิจัย

1.1 กรอบเนื้อหา

1.1.1 ความรับผิดชอบต่อตนเอง จำแนกเป็น

- 1) การเข้าร่วมกิจกรรมหน้าเสาธง
- 2) การมาเรียน
- 3) การเข้าเรียน

1.1.2 ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม จำแนกเป็น

- 1) การรักษาความสะอาดห้องเรียน
- 2) การรักษาความสะอาดบริเวณที่ทางโรงเรียนมอบหมาย

1.2 กรอบกลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนา จำแนกเป็น

1.2.1 กิจกรรมโฮมรูม

1.2.2 กิจกรรมสัญญาใจ

1.2.3 กิจกรรมสะอาดทุกวัน

1.2.4 กิจกรรมเยี่ยมบ้าน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศรีสุขพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 85 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศรีสุขพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 25 คนซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนา ประกอบด้วย

3.1.1 กิจกรรมโฮมรูม

3.1.2 กิจกรรมสัญญาใจ

3.1.3 กิจกรรมสะอาดทุกวัน

3.1.4 กิจกรรมเยี่ยมบ้าน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียน ทั้งด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามกระบวนการดังต่อไปนี้

1. แบบสังเกต นำข้อมูลที่ได้จากการสังเกต มาหลอมรวมและจัดเป็นหมวดหมู่เพื่อสรุปและแปลความหมาย ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. แบบสัมภาษณ์ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาหลอมรวมและจัดเป็นหมวดหมู่ เพื่อสรุปและแปลความหมาย ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. แบบสอบถาม

3.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่เก็บคืนจากกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม สอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ แล้วนำมาวิเคราะห์ ข้อมูลโดยคอมพิวเตอร์ เพื่อหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยรวมรายด้าน และรายกิจกรรมแล้วนำเสนอในรูปตารางความถี่ ประกอบคำบรรยาย

3.3 เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจต่อการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ระหว่างก่อนและหลังการดำเนินการพัฒนา โดยใช้สถิติ t-test แบบ Dependent Sample

4. แบบประเมิน สรุปผลการประเมินในแต่ละครั้งเพื่อวิเคราะห์และนำเสนอผลการพัฒนาในแต่ละวงรอบ

5. แบบบันทึกการเข้าร่วมกิจกรรม สรุปผลการบันทึกในแต่ละครั้งเพื่อวิเคราะห์และนำเสนอผลการพัฒนาในแต่ละวงรอบ

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบ โรงเรียนศรีสุขพิทยาคม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม สรุปผลการวิจัย ได้ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อส่วนรวมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศรีสุขพิทยาคม

1.1 สภาพปัญหาก่อนการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ โรงเรียนศรีสุขพิทยาคม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยเลือกวิจัยกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 25 คน กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลและคัดกรองพฤติกรรมนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มปกติและกลุ่มมีปัญหา หรือกลุ่มเสี่ยง ตามกรอบการวิจัย การเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ ใน 2 ด้าน คือ

1.1.1 ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง พบว่านักเรียนขาดวินัยด้านการศึกษาเล่าเรียน ได้แก่การมาโรงเรียนสาย การขาดเรียน การหนีเรียน โรงเรียนไม่ได้ดำเนินการวางแผนและแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างชัดเจน จึงอาจมีผลต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนและทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณภาพมาตรฐานของผู้เรียนโดยรวมต่ำไปด้วย

1.1.2 ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมหรือส่วนรวม พบว่านักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการทำความสะอาดห้องเรียน บริเวณสถานที่ที่รับผิดชอบและโรงเรียนยังไม่ดำเนินการเสริมสร้างวินัยนักเรียนอย่างชัดเจน ไม่มีแผนงานและเป้าหมายการพัฒนาในด้านนี้ จึงมีผลทำให้การดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรฐานที่โรงเรียนกำหนด

1.2 ผลการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ โรงเรียนศรีสุขพิทยาคม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม สรุปได้ดังนี้

1.2.1 ผลการพัฒนาในวงรอบที่ 1 พบว่า

1) กิจกรรมโฮมรูม ช่วยเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อส่วนรวม ทำให้รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมากขึ้น สามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบด้านการมาโรงเรียน การมาเรียน การเข้าเรียน และช่วยป้องกันปัญหาของนักเรียนด้านอื่น ๆ ได้อีก นักเรียนส่วนใหญ่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตัวเองไปในทางที่ดีขึ้น

2) กิจกรรมสัญญาใจ เป็นกิจกรรมเพื่อการเสริมสร้างและเสริมแรงนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในการพัฒนาวินัยนักเรียนตามกรอบการวิจัยใน 2 ด้าน คือการเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อสังคมหรือส่วนรวม กล่าวคือ กลุ่มที่มาโรงเรียนสาย ก็มาโรงเรียนทันเข้าแถวมากขึ้น นักเรียนกลุ่มที่ขาดเรียน ก็มีพฤติกรรมขาด

เรียนน้อยลง และกลุ่มนักเรียนที่หนีเรียนก็มีพฤติกรรมสนใจเข้าชั้นเรียน และไม่คอยหนีเรียนอีก และพฤติกรรมตามกรอบการวิจัยเรื่องความสะอาดก็ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

3) กิจกรรมสะอาดทุกวัน เป้าหมายเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อสังคมหรือส่วนรวม สรุปก็คือ ผลการวิจัยด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวมอยู่ในระดับน่าพอใจและควรมีการเสริมสร้างนักเรียนกลุ่มนี้ต่อไปเรื่อย ๆ เพื่อให้เกิดความยั่งยืน

4) กิจกรรมเยี่ยมบ้าน เป็นกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ กล่าวคือแก้ปัญหาการมาโรงเรียนสาย ปัญหาการขาดเรียน ปัญหาการหนีเรียน ในกลุ่มนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาและเป็นการเสริมสร้างวินัยในกลุ่มปกติด้วย จากการสังเกตและสัมภาษณ์ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะบอกว่่านักเรียนมีความประพฤติดีขึ้น นักเรียนให้ความสนิทสนมกับครูประจำชั้น ผู้ปกครองยังบอกว่่าเดี๋ยวนี้อูกอยากไปโรงเรียนแต่เช้าเพราะกลัวจะไม่ทันเข้าแถว การมาโรงเรียน นักเรียนมาร่วมกิจกรรมสม่ำเสมอ กลุ่มที่ขาดเรียนก็มีพฤติกรรมมาเรียนที่ดีขึ้น ขยันเรียนในรายวิชามากขึ้น กลุ่มมีปัญหาด้านการเข้าเรียนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมขยันเข้าเรียนมากขึ้น กลุ่มปกติหรือกลุ่มเสริมสร้างมีพฤติกรรมวินัยด้านความรับผิดชอบมากขึ้นกว่าเดิม

ภายหลังการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศรีสุภาพิทยาคม ในวงรอบที่ 1 แล้วพบว่านักเรียน ที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน จำแนกตามความรับผิดชอบ ดังนี้

1. การเข้าร่วมกิจกรรมหน้าเสาธง	จำนวน 2 คน
2. การมาเรียน	จำนวน 3 คน
3. การเข้าเรียน	จำนวน 2 คน
4. การรักษาความสะอาดห้องเรียน	จำนวน 12 คน
5. การรักษาความสะอาดบริเวณที่ทางโรงเรียนมอบหมาย	จำนวน 12 คน

แสดงว่าการพัฒนาในวงรอบที่ 1 ยังมีจุดอ่อน ที่ยังไม่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียนได้ตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมโฮมรูม ครูประจำชั้นขาดการเอาใจใส่อย่างจริงจัง ทำให้นักเรียนบางคนเคยชินกับพฤติกรรมเดิม ๆ ของตัวเอง ไม่ชอบปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และผู้ปกครองทางบ้านก็ละเลย หรือไม่ค่อยมีเวลาที่จะดูแลบุตร หลาน อย่างจริงจัง ต่อเนื่องได้ ทำให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างบางคนยังไม่มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น

2. กิจกรรมสัญญาใจ ครูขาดการดูแล เอาใจใส่ ให้ความรัก ความเมตตาความเข้าใจต่อศิษย์ ทำให้นักเรียนบางคนไม่เห็นความสำคัญในพันธสัญญาที่ตนเองได้ให้ไว้ อีกทั้งสภาพครอบครัวที่ทำให้เด็กต้องผิสัญญาที่ได้ให้ไว้

3. กิจกรรมสะอาดทุกวัน นักเรียนขาดความรักความสามัคคีที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และขาดวัสดุ อุปกรณ์ในการทำมาสะอาด

4. กิจกรรมเยี่ยมบ้าน ผู้ปกครองบางท่านไม่ให้ความสำคัญทางการศึกษา ปล่อยปละละเลย ขาดการดูแลเอาใจใส่บุตรหลาน ไม่ปลูกฝังนิสัยในการสร้างความรับผิดชอบ ให้กับบุตรหลาน ทำให้พฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเดิม

กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้สะท้อนผลร่วมกันเพื่อสรุปผลการพัฒนาในวงรอบที่ 1 ว่าการดำเนินงานครั้งนี้สามารถบรรลุเป้าหมายของกิจกรรมได้เป็นอย่างดีแต่ควรมีการดำเนินกิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรมอีกรอบ เพื่อให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มเสี่ยงเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

1.2.2 ผลการพัฒนาในวงรอบที่ 2 พบว่า

1) กิจกรรมโฮมรูม เป็นกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อส่วนรวม ครูประจำชั้นได้ให้ความสนใจ ความเอาใจใส่นักเรียนอย่างจริงจัง ให้ความสนทนสนมเสมือนเป็นครอบครัวเดียวกัน นักเรียนกล้าพูดและกล้าซักถามปัญหาต่าง ๆ ผู้ปกครองก็ให้การดูแลเอาใจใส่บุตรหลาน อย่างต่อเนื่องและจริงจัง ทำให้กลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มปกติและกลุ่มมีปัญหา เลิกและงดพฤติกรรมเหล่านั้น จนเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นที่น่าชื่นชมอย่างมาก ควรได้รับการพัฒนาให้เกิดวินัยอย่างยั่งยืนต่อไป

2) กิจกรรมสัญญาใจ เป็นกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อส่วนรวม เมื่อพัฒนาไปแล้วในวงรอบที่ 1 นักเรียนกลุ่มตัวอย่างไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้นได้หมดทุกคน จึงหาทางแก้ไขโดยให้ครูทุกคนได้ดูแลเอาใจใส่ ให้ความรัก ความเมตตา ความเข้าใจต่อศิษย์ ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างได้มองเห็นความสำคัญในพันธสัญญาที่ได้ให้ไว้กับครู ทำให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางวินัยอย่างเห็นได้ชัดเจนและดียิ่งขึ้น

3) กิจกรรมสะอาดทุกวัน เป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบต่อสังคมหรือส่วนรวม จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 25 คน เมื่อได้รับการกระตุ้นให้เกิดความรักความสามัคคีในหมู่คณะก็จะเกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน วัสดุ อุปกรณ์ก็ช่วย

หามาทำกิจกรรมให้บรรลุผลสำเร็จ ทำให้กลุ่มตัวอย่างได้เกิดความตระหนักในความรับผิดชอบและมองเห็นความสำคัญของการทำความสะอาด

4) กิจกรรมเยี่ยมบ้าน เป็นกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อส่วนรวม ครูและผู้ปกครองต้องให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ ในการที่จะแก้ปัญหาาร่วมกัน ให้ความสำคัญ การดูแล เอาใจใส่ และปลูกฝังนิสัยการสร้างความรับผิดชอบต่อให้กับบุตรหลานทุกคน กลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 25 คน ได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน จึงควรที่จะมีการพัฒนาวิจัยด้านความรับผิดชอบต่อผู้อื่นและยั่งยืนต่อไป

ภายหลังการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบต่อ ในวงรอบที่ 2 แล้วพบว่า จำนวนนักเรียนที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน จำนวนความรับผิดชอบต่อ ดังนี้

1. การเข้าร่วมกิจกรรมหน้าเสาธง จำนวน - คน
2. การมาเรียน จำนวน 1 คน
3. การเข้าเรียน จำนวน - คน
4. การรักษาความสะอาดห้องเรียน จำนวน - คน
5. การรักษาความสะอาดบริเวณที่ทางโรงเรียนมอบหมาย จำนวน - คน

จากการพัฒนาทั้งสองวงรอบทำให้โรงเรียนได้รูปแบบและวิธีการส่งเสริมวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อที่มีประสิทธิภาพและเป็นรูปแบบที่จะยึดถือเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาวิจัยในด้านอื่น ๆ ต่อไป

2. ผลการสำรวจความพึงพอใจของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศรีสุขพิทยาคม ที่มีต่อการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบต่อ ก่อน และ หลังการดำเนินงาน พบว่า

2.1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพึงพอใจก่อนและหลังการดำเนินการพัฒนา ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศรีสุขพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านกิจกรรมโฮมรูม ก่อนการพัฒนา เมื่อพิจารณาภาพรวมความพึงพอใจอยู่ในระดับ น้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ความพึงพอใจอยู่ในระดับ น้อย จำนวน 2 ข้อ และความพึงพอใจอยู่ในระดับ ปานกลาง จำนวน 3 ข้อ หลังการพัฒนา เมื่อพิจารณาภาพรวม ความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก ทุกข้อ

2.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพึงพอใจก่อนและหลัง การดำเนินการพัฒนา ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศรีสุขพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านกิจกรรมสัญญาใจ ก่อนการพัฒนา เมื่อพิจารณาภาพรวม ความพึงพอใจอยู่ในระดับ น้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ความพึงพอใจอยู่ในระดับ น้อย จำนวน 2 ข้อ ระดับปานกลาง จำนวน 3 ข้อ หลังการพัฒนา เมื่อพิจารณาภาพรวม ความพึง พพอใจอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก ทุกข้อ

2.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพึงพอใจก่อนและหลัง การดำเนินการพัฒนา ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศรีสุขพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านกิจกรรมสะอาดทุกวัน ก่อนการพัฒนา เมื่อพิจารณาโดย ภาพรวม ความพึงพอใจอยู่ในระดับ น้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ความพึงพอใจอยู่ในระดับ น้อย จำนวน 4 ข้อ ระดับปานกลาง จำนวน 1 ข้อ หลังการพัฒนา เมื่อพิจารณาภาพรวม ความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก ทุกข้อ

2.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพึงพอใจก่อนและหลัง การดำเนินการพัฒนา ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศรีสุขพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านกิจกรรมเยี่ยมบ้าน ก่อนการพัฒนา เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม ความพึงพอใจอยู่ในระดับ น้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับ น้อย จำนวน 3 ข้อ ระดับปานกลาง จำนวน 2 ข้อ หลังการพัฒนา เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม ความ พึงพอใจอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากทุกข้อ

3. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจ ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศรีสุข พิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 1 ที่มีต่องานเสริมสร้างวินัยนักเรียน ก่อนและหลัง การพัฒนา พบว่า คะแนนเฉลี่ยของความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่องาน เสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบ หลังการพัฒนาสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการพัฒนา อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง โดยภาพรวมทุกกิจกรรมและจำแนกเป็นรายกิจกรรม

4. ผลการพัฒนาวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อส่วนรวม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศรีสุขพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ในครั้งนี้ สรุปได้ว่า

1. ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง พบว่า หลังการพัฒนานักเรียนกลุ่ม ตัวอย่างมีพฤติกรรมวินัยที่ดีขึ้น ในทุกด้านการแสดงออกและพฤติกรรมแตกต่างจากก่อนการ

พัฒนา กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มปกติและกลุ่มมีปัญหาเล็กหรือคพฤติกรรมเหล่านั้นให้น้อยลงจนบางคนเปลี่ยนเป็นพฤติกรรมที่น่าชื่นชมอย่างมาก ได้แก่มาโรงเรียนแต่เช้าและตั้งใจเข้าร่วมกิจกรรมหน้าเสาธงและกิจกรรมอื่น ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น นอกจากนี้บางคนก็ไม่ขาดเรียนไม่หนีเรียนและตั้งใจเรียน ตั้งใจทำการบ้านหรืองานที่ได้รับมอบหมายด้วยความรับผิดชอบ ให้ความสนใจในกิจกรรมการเรียนการสอนของครูอย่างเห็น ได้ชัดถึงการพัฒนาในทางที่ดีขึ้น

2. ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวมหรือสังคม พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 25 คนทั้งที่เป็นกลุ่มมีปัญหาที่ต้องพัฒนาและกลุ่มปกติที่ต้องร่วมรับการเสริมสร้างวินัย จากการพัฒนาโดยการใช้กิจกรรมหลาย ๆ กิจกรรมกลุ่มตัวอย่างพัฒนาพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวมหรือสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เนื่องจากนักเรียนได้เรียนรู้ได้ปฏิบัติจริง อีกทั้งได้รับการเอาใจใส่จากกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ครูประจำชั้น ได้ร่วมกันพัฒนานักเรียนส่วนใหญ่จะให้ความร่วมมือในกิจกรรมเป็นอย่างดี หากครูประจำชั้นให้ความสนใจพร้อมกับมีการเก็บข้อมูล และแจ้งผลการปฏิบัติงานให้นักเรียนทราบเป็นระยะ รวมทั้งให้คำชมเชยทันทีที่มีโอกาส บางครั้งการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนก็ต้องมีการยืดหยุ่นเรื่องเวลาและเงื่อนไขบางประการ เข้าใจปัญหาของนักเรียนที่แท้จริงรวมทั้งความจำเป็นบางอย่างของแต่ละบุคคลและครอบครัว ซึ่งจะช่วยให้การพัฒนาและเสริมสร้างวินัยนักเรียนของโรงเรียนประสบความสำเร็จ และพัฒนาได้อย่างยั่งยืนต่อไป

อภิปรายผล

การดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อโรงเรียนศรีสุขพิทยาคม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยใช้หลักการวิจัยในเชิงปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผล การพัฒนาในครั้งนี้ได้ดำเนินการเป็น 2 วงรอบ มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ผลการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อโรงเรียนศรีสุขพิทยาคม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ตามกรอบการวิจัย 2 ด้าน ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ก่อนการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบต่อ พบว่า นักเรียนบางส่วนขาดวินัยต่อตนเอง ได้แก่ การมาโรงเรียนสาย มาไม่ทันเวลาที่โรงเรียนกำหนด ขาดเรียน และหนีเรียน ในบางชั่วโมง ไม่สนใจต่อการศึกษาเล่าเรียนและงานที่ได้รับมอบหมายอื่น เช่น การดูแลรักษาความสะอาดห้องเรียน และบริเวณพื้นที่รับผิดชอบ ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินการรับผิดชอบต่อโรงเรียนยัง

ไม่ได้รับการพัฒนา ในแนวทางที่ถูกต้องและไม่มีประสิทธิภาพการดำเนินกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน ไม่มีแผนงานหรือ โครงการปฏิบัติชัดเจน การจัดเก็บเอกสารสารสนเทศ ฝ่ายปกครองยังไม่ดำเนินการ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายปกครองยังไม่มีความชัดเจนเรื่องระเบียบวินัย ทำให้การปฏิบัติงานขาดประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง และส่วนรวมก่อให้เกิดเปลี่ยนแปลงในด้านพฤติกรรมวินัยของกลุ่มตัวอย่างไปในทางที่พึงประสงค์ ทั้ง 4 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมสัญญาใจ กิจกรรมสะอาดทุกวันและ กิจกรรมเยี่ยมบ้าน หลังการพัฒนาแล้วพบว่า นักเรียนสามารถปฏิบัติตนด้วยความรับผิดชอบต่อตนเอง และบรรลุเป้าหมายการพัฒนา ดำเนินงานเสริมสร้างวินัยที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมวินัยที่ดีขึ้น ในทุกด้านการแสดงออกและพฤติกรรมแตกต่างจากก่อนการพัฒนา กล่าวคือกลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มปกติและกลุ่มมีปัญหา เลิกหรือลดพฤติกรรม เหล่านั้นให้น้อยลงจนบางคนเปลี่ยนเป็นพฤติกรรมที่น่าชื่นชมอย่างมาก ได้แก่มาโรงเรียนแต่เช้า และตั้งใจเข้าร่วมกิจกรรมหน้าเสาธงและกิจกรรมอื่น ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น นอกจากนี้บางคนก็ไม่ขาดเรียน ไม่หนีเรียนและตั้งใจเรียน ตั้งใจทำการบ้านหรืองานที่ได้รับมอบหมายด้วยความ รับผิดชอบให้ความสนใจในกิจกรรมการเรียนการสอนของครูอย่างเห็น ได้ชัดถึงการพัฒนา ในทางที่ดีขึ้นนั้น สอดคล้องกับ ทวี ศรีสวัสดิ์ (2547 : 73) พบว่า นักเรียนที่แต่งกายผิดระเบียบ ลดลงเหลือเดือนละไม่เกิน 2 คน สำหรับวินัยในตนเองด้านความสะอาด สวยงามขึ้น นักเรียนมีความตั้งใจและเอาใจใส่ในการทำสะอาด นักเรียนมาเร็วขึ้น แต่สิ่งที่ต้องปรับปรุง คือ นักเรียน ส่วนหนึ่งมาโรงเรียนสาย หลบหนีเรียน แก้ปัญหาโดยการจัดกิจกรรมประกวดความสะอาด ห้องเรียนและบริเวณที่รับผิดชอบและยกย่องชมเชยห้องเรียนที่เป็นแบบอย่าง พบว่า ด้านความสะอาด นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการร่วมมือกันทำความสะอาดและมีความรับผิดชอบ มากขึ้น ส่วนด้านนักเรียนมาสายและหลบหนีเรียนมีจำนวนลดลงมาก ในภาพรวมของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างมีวินัยในการทำความสะอาดห้องเรียนและบริเวณ โรงเรียนด้วยตนเอง โดยต้องมีครู ช่วยกำกับดูแล

1.2 ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวมหรือสังคม พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 25 คน ทั้งที่เป็นกลุ่มมีปัญหาที่ต้องพัฒนาและกลุ่มปกติที่ต้องร่วมรับการเสริมสร้างวินัย จากการพัฒนาโดยใช้กิจกรรมหลาย ๆ กิจกรรม กลุ่มตัวอย่างพัฒนาพฤติกรรมด้านความ รับผิดชอบต่อส่วนรวมหรือสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เนื่องจากนักเรียนได้เรียนรู้

ได้ปฏิบัติจริงอีกทั้งได้รับการเอาใจใส่จากกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้ร่วมกันพัฒนานั้นนักเรียนส่วนใหญ่ จะให้ความร่วมมือในกิจกรรมเป็นอย่างดี หากครูประจำชั้นให้ความสนใจพร้อมกับมีการเก็บ ข้อมูล และแจ้งผลการปฏิบัติงานให้นักเรียนทราบและมีการยืดหยุ่นเรื่องเวลา และเงื่อนไขบาง ประการ เข้าใจปัญหาของนักเรียนที่แท้จริง รวมทั้งความจำเป็นบางอย่างของแต่ละบุคคลและ ครอบครัว ซึ่งจะช่วยให้การพัฒนาและเสริมสร้างวินัยนักเรียนของโรงเรียนประสบความสำเร็จได้ ซึ่งสอดคล้องกับวิชาการ (2541 : 213 - 215) กล่าวถึงรูปแบบการพัฒนา ความรับผิดชอบ โดยผู้ใหญ่ต้องทำความเข้าใจธรรมชาติของเด็ก ให้คำแนะนำและมอบหมายงานให้แก่เด็ก และ รู้จักช่วยตนเอง ควบคุมแนะนำเมื่อจำเป็น ฝึกให้มีเหตุผลและต้องปลูกฝังความมีระเบียบวินัยอันดี งานแก่เด็กอยู่เสมอ กิจกรรมการเยี่ยมบ้าน โดยกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ไปเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อรับทราบ ความเป็นอยู่ของนักเรียน สอบถามปัญหา ทำความเข้าใจกับผู้ปกครอง และให้ความเป็นกันเองกับ นักเรียน และผู้ปกครองเพื่อร่วมกันช่วยแก้ปัญหาของนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับพรศิริ เรื่อง โรจน์ (2547 : 57) พบว่า ด้านความรับผิดชอบต่อตนเองมากขึ้นทั้งด้านการเรียน และการแต่งกาย การ รักษาความสะอาดร่างกาย โดยจะเห็นได้จาก เวลาที่ครูมอบหมายงาน หรือการบ้านกลุ่มตัวอย่าง จะทำเสร็จและส่งตามเวลา กลุ่มตัวอย่างมีการพัฒนาเป็นที่น่าพอใจด้านความรับผิดชอบต่อ ส่วนรวม พบว่า ด้านการรักษาความสะอาดนักเรียนพัฒนาตนเองมากขึ้น และช่วยกันรักษาความ สะอาดที่ตนเองได้รับมอบหมาย มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย โดยมี ครู อาจารย์ เป็นผู้ดูแลและให้กำลังใจ

การดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบต่อ พบว่า ผู้ร่วมวิจัยให้ ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี เห็นความสำคัญของการพัฒนา การดำเนินงานเพื่อ เสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบต่อ ไปพร้อมๆ กับด้านการพัฒนาการเรียนรู้อันดีของนักเรียน นักเรียนมีพฤติกรรม มีวินัยที่ถูกต้องเหมาะสมตามระเบียบของโรงเรียน ไม่มาโรงเรียนสายร่วม กิจกรรมหน้าเสาธง และกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมพื้นฐานของการปรับพฤติกรรมนักเรียน ประจำวันของโรงเรียน ช่วยให้นักเรียนรู้จักการอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม ก่อให้เกิดความรักความ สามัคคีในหมู่คณะ เป็นคนตรงเวลา มีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย สนใจ ในการเข้าร่วมกิจกรรมของทางโรงเรียน รับผิดชอบต่อการรักษาความสะอาดของห้องเรียน และ บริเวณของพื้นที่รับผิดชอบ ส่งผลดีต่อกิจกรรมของการเรียนการสอนของโรงเรียนในภาพรวมให้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ แลเป้าหมายของการจัดการศึกษาของชาติ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 69) ได้กล่าวถึง มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติที่ คณะรัฐมนตรีอนุมัติให้ใช้เป็นมาตรฐาน สำหรับการประเมินมาตรฐานการศึกษาในระยะแรก

มาตรฐานที่เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ดังบ่งชี้ที่ 1 มีวินัย มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามระเบียบ และหลักธรรมเบื้องต้น แต่ละศาสนา

ปัญหาพฤติกรรมวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ โรงเรียนศรีสุขพิทยาคม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม หลังจากกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้นำข้อมูลที่รวบรวมจากการดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1 และ 2 ได้ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา เพื่อหาทางแก้ปัญหาร่วมกัน โดยใช้กิจกรรมการพัฒนา ได้แก่กิจกรรมโสมรุม สัญญาใจ สะอาดทุกวัน และกิจกรรมเยี่ยมบ้าน ซึ่งทั้ง 4 กิจกรรมมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม ซึ่งส่วนหนึ่งก็ได้รับความร่วมมือจากคณะครู และผู้บริหารสถานศึกษาด้วย จึงมีผลทำให้การพัฒนาการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง และเกิดประสิทธิภาพที่ดีขึ้น ตามกรอบการวิจัยโดยลำดับ ซึ่งสามารถเปรียบเทียบกับนักเรียนในห้องอื่น ๆ ที่ไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเห็นได้ชัด จากการสังเกตของผู้ร่วมการวิจัย พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความกระตือรือร้น และสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนอยู่ในระดับที่น่าพอใจ ทั้งนี้เพราะผลการดำเนินกิจกรรม จึงส่งผลให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่เหมาะสมดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตาม การดำเนินกิจกรรมใด ๆ จะต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอและได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองและนักเรียนด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ พูนสวัสดิ์ นาคเสน (2544 : 138) พบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานส่งเสริมสร้างวินัยในนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ปัญหาส่วนใหญ่คือ ครู อาจารย์ภายในโรงเรียนไม่ให้ความสำคัญเอาใจใส่อย่างจริงจังในการควบคุมดูแล ตรวจสอบพฤติกรรมนักเรียนด้านต่าง ๆ เช่น การแต่งกายก่อนเข้าห้องเรียนหรือก่อนการเรียนการสอน นักเรียนขาดความรับผิดชอบต่อไม่มีจิตสำนึกในการแสดงความเคารพ การรักษาความสะอาดของส่วนรวม โรงเรียนขาดการจัดกิจกรรมสร้างจิตสำนึกให้นักเรียนปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและแนวปฏิบัติของโรงเรียน

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศรีสุขพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ต่อการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อส่วนรวม

2.1 ด้านกิจกรรมโสมรุม พบว่า ก่อนการพัฒนาโดยภาพรวม ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.49$ S.D. = .589) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยและปานกลาง หลังการพัฒนาโดยภาพรวมความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$ S.D. = .853) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อเป็นเพราะว่า

3. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจ ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศรีสุขพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่มีต่องานเสริมสร้างวินัยนักเรียนก่อนและหลังการพัฒนาการดำเนินงาน พบว่า คะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจ ก่อนการพัฒนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับ น้อย ($\bar{X} = 2.48$ S.D. = .502) เมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรม ความพึงพอใจอยู่ในระดับ น้อย ทุกกิจกรรม คะแนนเฉลี่ยหลังการพัฒนา โดยภาพรวม ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรม ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$ S.D. = .829) ทุกกิจกรรม นักเรียนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ เป็นเพราะว่านักเรียนพึงพอใจในกิจกรรมเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบที่ตนเองได้ปฏิบัติ ซึ่งก่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

4. สรุปผลการพัฒนาวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนศรีสุขพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผลการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบนักเรียนมีความกระตือรือร้นและสนใจเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของทางโรงเรียน สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองได้ในทางที่ดีขึ้น จึงส่งผลให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่เหมาะสม ซึ่งส่วนหนึ่งได้รับความร่วมมือจาก คณะครู ผู้บริหาร และผู้ปกครองนักเรียน จึงทำให้ผลการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวมประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ก่อนการพัฒนากลุ่มตัวอย่างจะมีปัญหาพฤติกรรมวินัยด้านความรับผิดชอบ โดยกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้ร่วมกันศึกษานักเรียนกลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล และคัดกรองพฤติกรรมนักเรียน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างจะมีอยู่ 2 กลุ่มคือ กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มปกติ แต่ในการวิจัยครั้งนี้ เห็นว่า กลุ่มมีปัญหาควรพัฒนาวินัยให้ดีขึ้น ส่วนกลุ่มปกติให้ดำเนินการเสริมสร้าง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในพฤติกรรม

1.2 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาพฤติกรรมวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบจะแก้ไขได้ผลดีที่สุด นอกจากจะสร้างเงื่อนไขและข้อตกลงในการปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาร่วมกัน โดย

ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย คือ ครู – อาจารย์ทุกคนในโรงเรียน ผู้ปกครอง ตลอดจนตัวนักเรียนมีส่วนสำคัญในการให้ความช่วยเหลือ ในการแก้ปัญหาการดำเนินงานอย่างจริงจัง

1.3 โรงเรียนควรมอบหมายหน้าที่ให้มีคณะทำงานที่ทำหน้าที่โดยตรง ในการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียน ซึ่งอาจมาจากบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้ปกครอง ชุมชน ครูตัวแทนนักเรียน และบุคคลอื่น ๆ ในชุมชนตามความเหมาะสม เพื่อให้มีหน้าที่ในการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียน และคอยกำกับดูแลตรวจสอบ วินัยนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

1.4 โรงเรียนควรส่งเสริมการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการสัมพันธ์กับชุมชน โดยจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน กิจกรรมกีฬาสัมพันธ์ หรือกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน ซึ่งจะก่อให้เกิดความร่วมมือที่ดีต่อกัน ระหว่างบ้านกับโรงเรียนอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยการพัฒนาการดำเนินงานการเสริมสร้างวินัยนักเรียนครั้งต่อไปควรดำเนินการพร้อมกันทั้งโรงเรียน โดยให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการวิจัย เพื่อพัฒนาการดำเนินงาน การเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ ที่เกี่ยวกับวินัยด้านอื่น ๆ หรือควรทำการพัฒนาทั้งโรงเรียนและให้บุคลากรคนอื่นมีส่วนร่วมในการวิจัยด้วย

2.2 โรงเรียนควรกำหนดระยะเวลาในการวิจัยให้มากกว่านี้ ซึ่งจะช่วยให้พบสภาพการพัฒนาที่เป็นจริง และเกิดการพัฒนายั่งยืน

2.3 ควรศึกษาให้มากในการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ หรือร่วมมือกับองค์กร หรือส่วนราชการอื่น ซึ่งจะ ได้ข้อมูลที่เป็นจริง

2.4 การดำเนินงานเสริมสร้างวินัยมีหลายด้าน ควรเสริมสร้างให้ครอบคลุมทุกๆ ด้าน จึงจะทำให้เกิดการพัฒนาที่แท้จริง โรงเรียนควรดำเนินการพัฒนาการเสริมสร้างในกรอบงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน